

18.05. – 22.05. 2020 r.

Temat:
POEZJA ŚPIEWANA

Sztuka synkretyczna

Już w starożytności dziedziny sztuki, takie jak muzyka, poezja i taniec, uważano za nierozłączne. Ujmowano je razem i określano jako **sztukę synkretyczną**. To w antycznej Grecji rozwinął się teatr, poezja i epika. Z mitów greckich dowiadujemy się o dziewięciu muzach – opiekunkach sztuk pięknych, którym patronował bóg Apollo. Muzom przypisywano różne atrybuty:

- muzę poezji miłosnej – **Erato**, przedstawiano z kitarą,
- muzę poezji lirycznej – **Euterpe** – z aulosem,
- opiekunkę tańca – **Terpsychorę** – z lirą,
- muzę poezji sakralnej i hymnicznej – **Polihymnię** – bez żadnego atrybutu.

Erato

Terpsychora

Polihymnia

Euterpe

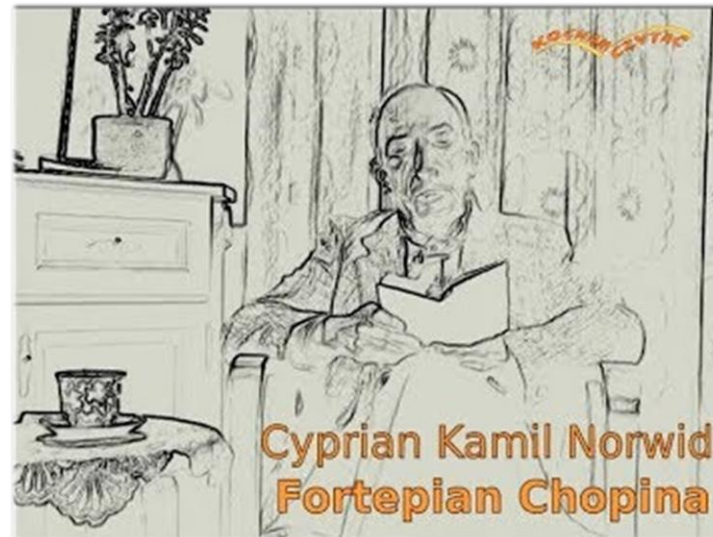

W **literaturze polskiej** połączenie muzyki i poezji dochodziło do głosu między innymi w twórczości Jana Kochanowskiego:

**„Lutni moja, ty ze mną, bo twe wdzięczne strony
Cieszą umysł trapiiony”**

Jan Kochanowski, *Pieśń VII* (fragment)

Z kolei Adam Mickiewicz w *Panu Tadeuszu* opisywał koncert Jankiela oraz grę Wojskiego na rogu, a Cyprian Kamil Norwid pisał o fortepianie Chopina.

Poezja śpiewana

Twórczość literacka wielu XX – wiecznych pisarzy takich jak: Julian Tuwim, Bolesław Leśmian, Stanisław Wyspiański, Maria Pawlikowska – Jasnorzewska, Czesław Miłosz, Wisława Szymborska, Edward Stachura czy Agnieszka Osiecka, została wykorzystana do tworzenia utworów z gatunku **poezji śpiewanej**.

„Poezja śpiewana jest to gatunek, w którym stapiają się w wyjątkowy sposób dźwięk i słowo, przenikając się nieustannie i podkreślając to, czego z osobna wyrazić się nie da”. (Adam Dennison)

Posłuchaj: Czesław Niemen, *Wspomnienie*

https://www.youtube.com/watch?v=gYJix_D1qjM

Zwróć uwagę na treść wiersza Juliana Tuwima pełnego romantyzmu i wdzięku. Opisuje on pierwszą młodzieńczą miłość.

Czesław Niemen (1939 – 2004)

to jeden z najwybitniejszych polskich wokalistów. Był obdarzony wyjątkowym słuchem i muzyczną intuicją. Stworzył własny, oryginalny styl wykonywania utworów. Jego interpretacje są wyjątkowe i trudne do powtórzenia. Najbardziej znane utwory Niemena to:

- ✓ *Dziwny jest ten świat,*
- ✓ *Jednego serca,*
- ✓ *Wspomnienie,*
- ✓ *Bema pamięci żałobny rapsod.*

Charakterystyka poezji śpiewanej

Poezja śpiewana przez lata zmieniała swoją definicję. Najczęściej określa się ją jako gatunek słowno – muzyczny, w którym bazą utworu wokalnego jest tekst poetycki. Do niego tworzy się muzykę. Tematy utworów najczęściej dotyczą miłości i sensu życia. Zazwyczaj poezję śpiewaną wykonuje się przy akompaniamencie **gitary** lub **fortepianu**.

Poezja śpiewana to stale rozwijający się gatunek muzyczny. Corocznie organizowane są festiwale, na których spotykają się wykonawcy tej muzyki – np. Festiwale i Koncerty „W Krainie Łagodności”. Jednym z popularniejszych zespołów wykonujących poezję śpiewaną (a także folk) jest Stare Dobre Małżeństwo. Twórcą muzyki do większości piosenek wykonywanych przez SDM jest wokalista grupy – Krzysztof Myszkowski. Komponował on m. in. muzykę do wierszy Edwarda Stachury i Bolesława Leśmiana.

Najbardziej znani wykonawcy poezji śpiewanej

Leonard Cohen (1934 – 2016) – kanadyjski poeta, pisarz i piosenkarz; twórca słynnego utworu *Hallelujah*.

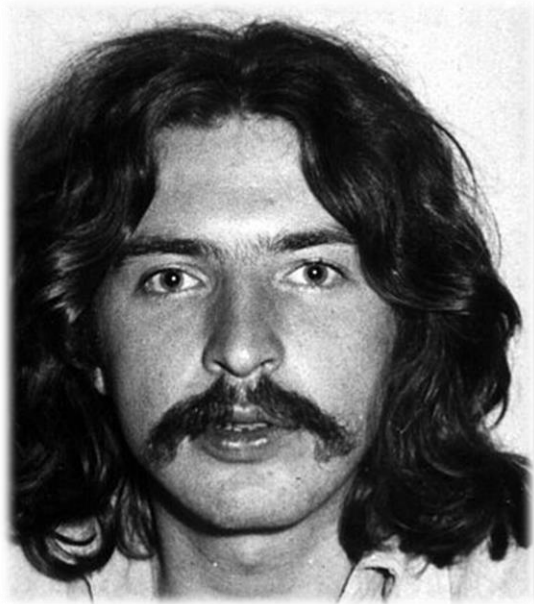

Ewa Demarczyk (ur. 1941) – polska wykonawczyni poezji śpiewanej, związana z kabaretem „Piwnica pod Baranami” w Krakowie. Ceniona za niezwykłą ekspresję wykonania i charyzmatyczną osobowość sceniczną. Przykładem może być utwór *Karuzela z Madonnami*.

Marek Grechuta (1945 – 2006) – polski piosenkarz, kompozytor, malarz, autor wielu przebojów, m. in. *Będziesz moja panią*, *Nie dokazuj*, *Korowód*.

Najbardziej znani wykonawcy poezji śpiewanej

Wojciech Belon (1952 – 1985) – pieśniarz, poeta i kompozytor, założyciel (jeszcze w liceum) zespołu Wolna Grupa Bukowina. Jego najpopularniejsze utwory to: *Majster bieda*, *Sielanka o domu*, *Bez słów*

Grzegorz Turnau (ur. 1967) – pianista, aranżer, poeta i wokalista; ma własny styl wykonawczy nawiązujący do muzyki jazzowej i dokonań Marka Grechuty. Na ogół występuje grając na fortepianie. Jego najpopularniejsze utwory to: *Cichosza*, *Między ciszą a ciszą*, *Bracka*.

Wykonawców poezji śpiewanej nazywamy współczesnymi **bardami**.
Bard to poeta, wieszcz i pieśniarz.

Rodzaje gitar

„KLASYK”, czyli gitara klasyczna ma:

- małe, zgrabne pudło rezonansowe,
- szeroki, wygodny gryf,
- nylonowe struny,
- klucze do strojenia z plastikowymi tulejkami, na które nawinięte są zawsze struny z nylonu.

„AKUSTYK”, czyli gitara akustyczna ma:

- duże pudło akustyczne o kształcie gruszki,
- wąski gryf,
- zawsze metalowe struny,
- klucze do strojenia – najczęściej wykonane w całości z metalu.

Notatka do zeszytu:

1. **Sztuka synkretyczna** to połączenie różnych dziedzin sztuki: muzyki, poezji i tańca.
2. **Poezja śpiewana** należy do gatunku muzycznego, który mocno oddziałuje na słuchaczy. Poezja w połączeniu z muzyką oraz właściwą interpretacją wywołuje silne emocje.
3. Wykonawcy obdarzeni wielką charyzmą, jak np. **Czesław Niemen**, potrafią połączyć lirykę z nowatorskimi rozwiązaniami muzycznymi.
4. **Instrumentem**, który najczęściej towarzyszy wykonawcom poezji śpiewanej, jest **gitara klasyczna** lub **akustyczna** albo **fortepian**.
5. Najpopularniejsi **wykonawcy poezji śpiewanej** to: Leonard Cohen, Ewa Demarczyk, Marek Grechuta, Wojciech Belon i Wolna Grupa Bukowina, Grzegorz Turnau oraz zespół Stare Dobre Małżeństwo.

W następnym tygodniu napiszemy test wiadomości z działu: „Gatunki i style muzyczne” (od tematu „Muzyka religijna – gospel i nie tylko” do tematu „Poezja śpiewana”).

Pozdrawiam.